

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANA SANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

BOSNA RULETİ
BELGESEL FİLM
(Yüksek Lisans Tez Raporu)

Tezi Hazırlayan: **Raşit GÖRGÜLÜ**

İSTANBUL, 2014

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANA SANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

BOSNA RULETİ
BELGESEL FİLM
(Yüksek Lisans Tez Raporu)

Tezi Hazırlayan:
Raşit GÖRGÜLÜ

Öğrenci No:
120770035

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Cengis ASİLTÜRK

İSTANBUL, 2014

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Bosna Ruleti” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, Akademik Etik ilkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden yardım almadan, bizzat kendimin hazırladığına ant içerim 24.10.2014

Raşit GÖRGÜLÜ

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

24.09.2014

Enstitümüz *Sinema-TV* Anasanat Dalı *Sinema-TV* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 120770035 numaralı **Raşit GÖRGÜLÜ'nün** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**BOSNA RULETİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 16.09.2014 tarih ve 2014/25 sayılı toplantısında seçilen ve Ayazağa Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (90) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. CENGİS ASIL TURK

ÜYE
DOÇ. CELAL OKTAY YALIN

ÜYE
PROF. BURAK BUYAN

Adı ve Soyadı : Raşit GÖRGÜLÜ
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Cengiz ASİLTÜRK
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2014
Alanı : Sinema-TV
Anahtar Kelimeler : Sniper, Katil, Acı

ÖZET

“BOSNA RULETİ” BELGESEL FİLM

1992 – 1995 yılları arasında gerçekleşen Bosna Savaşı’nın içindeki sniperları konu alan filmimiz, sniperların halk üzerindeki psikolojik etkisini ve özellikle hayatları körelen karakterlerimiz Stana, Fikret, Mehtiba, Samir, Majda, Dzana üzerinden anlattık. Stana ve Samir’in 1 yaşındaki kızı, Fikret’inse kendi ürettiği dürbünle öldürülen çocuğunun hikayesini izleyiciye aktardık. Saraybosna’nın en önemli simgesi olan Gras’ın makinistlerinden Mehtiba’nın ise gözleri önünde yüzlerce insan katledildi. Hayatlarının büyük bir parçasını kaybeden bu karakterin ortak noktası ise Sırp sniperlarından çıkan mermiler olmuştur. Vahşetin son eğlencesi insan yaşamı üzerine oynanan bahisli zengin oyunu, bir soykırım hikâyesi bu filmde açıkça gözler önüne serilmiştir.

Name and Surname : Raşit GÖRGÜLÜ
Supervisor : Yrd. Doç. Dr. Cengiz ASİLTÜRK
Degree and Date : Proficiency in Arts, 2014
Major : Film-Television
Key Words : Sniper , Killer , Pain

ABSTRACT

“BOSNIA ROULETTE” DOCUMENTARY FİLM

We told the psychological effect of snipers over people during 1992-1995 Bosnia war By means of the characters Stana , Fikret , Mehtiba , Samir , Majda , Dzana whose lives had been miserable. Stana and Samir's 1 year old daughter was killed and Fikret's 11 yearold son was killed with the binocular which was made by Fikret. Hundreds of people was killed in front of. Mehtiba's eyes who was one of the Gras machinists, the most important symbols of Sarajevo. The common point of these ones who lost big part of their lives is the bullets of Sarajevo snipers. The last entertainment of violence, the game that was played over human life ; the game of wealthy people with bet, a holocaust story has been displayed clearly at this.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
1. BÖLÜM ÇEKİM ÖNCESİ SÜREÇ	4
1.1. Sinopsis	4
1.2. Belgesel Metin Listesi.....	6
1.3. Filmin Künyesi.....	21
1.4. Karakter / Mekân Analizi.....	23
1.4.1 Karakter Analizi	23
1.4.2.Mekân Analizi.....	25
2. BÖLÜM: ÇEKİM VE ÇEKİM SONRASI SÜREÇ	26
2.1. Yapım Süreci.....	26
2.2. Ekipman	28
2.3. Bütçe	29
2.4. Set Fotoğrafları	322
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	33
EKLER	344

1. BÖLÜM ÇEKİM ÖNCESİ SÜREÇ

1.1. Sinopsis

Stana Cişiç, Fikret Grabovica ve Mehtiba Dzevlan...

Bosna'daki katliamda acı çekmiş binlerce insandan sadece üçü...

Üç ayrı yaşam, üç ayrı hikâye, üç ayrı gözyaşı ve acı...

Bu üç ayrı kederin, üç ortak kaderin tek sorumlusu; SIRP SNIPER.

Üçünün de en sevdiklerini aldı ellerinden...

Stana Cişiç; henüz 16 yaşındaydı bir Boşnak gencine âşık olduğunda. Deli gibi sevdi Samir'i. Samir de O'nu. Biri Boşnak diğeri Sırp, kimsenin bunları sorun etmediği yıllardı. 1991 yılında evlendiler. Çok değil bir yıl sonra nedenini kimsenin bilmediği, belki de bilmek istemediği anlamsız savaş başlamıştı. Stana, savaşın en kanlı günlerinde kucağına almıştı kızını. O felaket yıllarında, güç bela bir yaşına getirebilmişti kızını. Bir ateşkes sabahı, biraz da huzur içerisinde, kızını gezdirebilmek için çıktı gitti çarşıya, bu günün hayatının en acı günü olacağını bilmeden. Tek bir silah sesiyle irkildi. Önce ne olduğunu anlamadı. Ardından küçücük kızını kanlar içerisinde gördü. Sırp sniper, o minnacık kalbi hedef almıştı. O günden bu güne, kendi de Sırp olan Stana'nın aklında cevaplanamamış tek bir soru var; “neden ben değil ? Neden küçücük kızımı vurdu ? Neden ? “

Fikret Grabovica; Neredeyse bütün hayatını Yugoslavya ordusuna adamıştı. Ordunun her kademesinde bulunmuş, Sırp Hırvat Boşnak arkadaşlarıyla fabrikada dahi çalışarak sürgüler, şarjörler, dürbünler üretmişti. Gün gelip savaş başladığında, belki de kendi elleriyle ürettiği bir dürbünle hedef alınan 13 yaşındaki kızının öldürüleceğini nereden bilebilirdi. Bu gün 50 yaşını geçkin Fikret. Ancak ne zaman kızının mezarını ziyarete gitse , çocuklar gibi ağlıyor.

Mehtiba Dzevlan; Saraybosna'da tramvay sürmek... zaten başlı başına en büyük hayaliydi. Aynı tramvayın hayatının kabusu olacağı aklının ucundan bile geçmezdi. Ne çok masum insan gözlerinin önünde vurulmuştu. Acaba kaç kez tramvaydaki kanları temizlemek zorunda kalmıştı ? Yine de her şeye inat, kendisinin de

vurulacağını da hesaba katarak, sürmüştü tramvayını aralıksız. Ta ki, tramvayı yakılana, o tramvaysız kalana kadar. Tam iki sene köşesine çekilip hayatta kalmaya çalışarak, tekrar tramvayını süreceği günleri düşledi. “ biliyor musunuz?” dedi. “o günleri yaşayanlar halen tramvayın sol tarafına oturmuyorlar. Sniperlar hep soldan vururdu.”

1.2. Belgesel Metin Listesi

Bu filmde anlatılanlar 1992 ile 1995 yıllarında Bosna Hersek'te yaşanmıştır ...

STANA CİŞİÇ

Beni neden vurmadı ? Neden bir yaşındaki çocuğu vurdu ?

MAJDA CİŞİÇ

O'nun da bir kardeşi var mıdır ? Hayatında çok sevdiği ya da bir şey hissettiği biri var mıdır ?

DZANA CİŞİÇ

Sniper. Sniper , benim için çocuk katilidir.

BOSNA RULETİ (FİLMİN ADI)

STANA CİŞİÇ

Adım StanaCişiç. 1969'da Saraybosna'da doğdum. Üç yaşındayken bizi terk eden babamdan yoksun çocukluğumu geçirmeme rağmen annem ile tek başıma yaşadım.

Ne erkek kardeşim ne de kız kardeşim vardı. Mutlu bir çocukluğumun olduğunu belki söyleyebilirim.

Stana evde eşi Samir ile birlikte kahve içerken ki görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ(İNSERT)

Lisedeyken o zaman ki sevgilim ve müstakbel eşim Samir Cişiç ile tanıştık.

STANA CİŞİÇ

Ve çoğu kişiye göre ilişkimiz gençliğimi geçirdiğim ortamın en güzel ilişkilerden biri olmuştur. Mutlu bir aşk. Bir coşkunluk. Ulusuna bakılmadan

Stana mutfaktan kahve yaparken ki görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Bir Stana'nın (Sırp) bir Samir (Boşnak) ile ilişkisinin Saraybosna'da hiç garip olmadığını söyleyebilirim.

SAMİR CİŞİÇ

O zaman insanlar arasında din ulus ve diğer farklara bakılmadan yaşanıyordu. 1985'e kadar birlikteydik. 1991'de resmi olarak evlendik. Voyniçko Polye isimli semtte beraber yaşamaya başladık. Orada 1992'nin nisanında başlamış olan lanet savaş bizi buldu.

STANA CİŞİÇ

Hamileliğimin dördüncü ayında savaş başladı. O zaman her şey yıkılmaya başladı. Bundan sonra oldukça zor ve mutsuz hayatım başladı. Malesef şehrim Saraybosna'ya büyük bir top mermisi saldırısı başladı. Bombalar yüzünden hem binamı hem de sentimi terketmek zorunda kaldım.

Şehrin farklı yerlerinin bombalanma görüntüleri, Bosna halkına atılan top mermisi ve sonucunda meydana gelen büyük çaplı yaralanmaların olduğu insert görüntüler araya gelmektedir. Görüntüler ortamın doğal sesleri ile desteklenmiştir.

FİKRET GRABOVİCA

1992'de Bosna Hersek'e saldırı başladı. Bosna Hersek'i Sırbistan'a dahil etme niyeti olan klasik bir saldırıydı. Fakat Bosna halkının büyük bir kısmı buna karşı çıktı.

Kalaşnikovla ateş eden Sırp askerinin görüntüsü, şehir içinde snipercıların hedefi olan Bosna halkının görüntüleri ve ardından Sırp'lar tarafından bombalanan ve yanan bir binanın görüntüsü ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

Ve uzun sürecek olan silahlı çatışma meydana geldi. Bu şehir 1430 gün kuşatma altındaydı.

FİKRET GRABOVİCA

Ve 1992 nisanının ilk günlerinde top mermisi saldırısı başladı. Askerliğimi yaptığım Yugoslavya Halk Ordusu'nda olmama rağmen top mermisi saldırısının ne olduğunu ve nasıl bir kötülük getireceğini bilmiyordum. Fakat ilk günlerde bunlar meydana gelmeye başladı. Top mermileri yakıp yıkıyordu. Ve bu şehrin halkını öldürmeye başladı.

MEHTİBA DZEVLAN

1987 yılından beri Gras'ta tramvay makinistliğini yapmaktayım. 1992 yılına kadar görevimi başarıyla yapıyordum. Barikatların kurulmasına tramvayların yanmasına kadar.

Şehir içinde otomobil içinden çekilen harabe hale gelmiş Gras'ın görüntüleri ve gece yarısı yanan bir yolcu vagonunun görüntüleri insert olarak araya gelmektedir. Görüntüler ortamın doğal sesleri ile desteklenmiştir.

MEHTİBA DZEVLAN

1992'den 1994'e kadar tramvay çalışmadı. Bu durum benim çok zoruma gitti. İşime çok düşkündüm. Orası benim ikinci evimdi. 1994 yılında ilk yolcu dolu tramvayı sürmeye davet edildim.

Şehir içinde tıka basa dolu halde Bosna halkını taşıyan tramvayın insert görüntüleri ile birlikte.

MEHTİBA DZEVLAN (İNSERT)

Kendimi çok iyi hissettim. Yolcu dolu tramvayı şehirde ilk olarak sürmek çok büyük bir şerefti.

MEHTİBA DZEVLAN

Korku yoktu. Kendimi mutlu değil çok mutlu hissediyordum.

STANA CİŞİÇ

1992 Mayıs ayında bir şekilde su ve elektrik kesintileriyle yaşadık fakat en zor olan vurulmalardı. O zamanda Ilıca'da yaşayan Samir'in kardeşi yaralandı. Top mermisi şarapnelleri sırtını berbat etti. Önemli bir karar alıp Aida ile beraber daha güvenli bölgeye gitmeye karar verdim. Hamileliğin son dönemlerinde olduğum ve Aida'nın yardıma ihtiyacı olduğu içineşim sözde olan barikatlara gitmemize bir şekilde yardım etti.

Kışın karda bozulmuş halde duran sarı bir kamyonet üzerinde oyun oynayan Bosnalı çocukların görüntüsü ardından Trebeviç gibi önemli Bosna merkezlerini gösteren bir yol tabelası, ağlayan bir Bosnalı kadının göz yaşları ve savaştan kaçmaya çalışan Bosnalıların bir otobüs istasyonunda şehri terketme görüntüleri ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Çocukluğumu geçirdiğim ve oynadığım arkadaşlarla karşılaştık ve bana yardım ettiler. Aida ile beraber Sırp bölgesinden geçerek Belgrad'a gitmemize yardım ettiler.

STANA CİŞİÇ

Yolda pek sıkıntımız olmadı. Bir kaç defa kimliklerimizi tespit ettiler fakat o yaralı olduğu ve ben hamile olduğum için sorun çıkmadı. Belgrad'da Aida muayene oldu ve sırtındaki şarapneller çıkartıldı. Ben ise annemin kardeşinde yaşamak ve doğum yapmak için kaldım.

Birleşmiş Milletler askerleri tarafından kapatılan yolların ve önemli geçiş yerlerinin görüntüleri, askerlerin savaşı kontrol altına alma çalışmalarını gösteren görüntüler ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Saraybosna'ya artık dönemedim çünkü bütün sınırlar artık kapalıydı.

STANA CİŞİÇ

Hiçbir şekilde Saraybosna'ya gidilmiyordu. Ne bir otobüs ne de herhangi bir araç. Belgrad'da kalmak zorundaydım. Doğumumu burada beklemeye karar verdim. Sırtı iyileşince Aida başka bir yere devam etti. Zagreb'e gitti. Elimde olmayan belgeler yüzünden ben devam edemedim. Belgrad'da kaldım. Belgrad'da hem insani yardım hem de doktor yardımı aldım ve böylece sıkıntısız doğum yapabildim.

Stana'nın evinde masa üzerinde bulunan içinde Samir, Stana ve İrina'nın bulunduğu savaş döneminden kalma tek fotoğrafın görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Ekim ayında hayatımın en mutlu günü oldu. Dünya'ya çok güzel ve sağlıklı kız çocuğunu getirdim.

STANA CİŞİÇ

Fakat ailemden, eşimden ve annemden ayrı kaldık. İkimiz de yalnızdık. Mücadele etmek hayata devam etmek için böyle yapamayacağımızı kızımın babasız yetişemeyeceğine izin vermeyeceğimi anlayarak yeniden zor bir karar veriyorum o da Saraybosna'ya dönmektir.

Birleşmiş Milletler askerlerinin, kullandıkları araçların ve şehir içinde güvenliği sağlamak adına oradan oraya gittikleri. Yanmış ve harabeye dönmüş bir tankın görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Bunu yapmamızın mümkün olmayacağını biliyorduk. Hiç bir şekilde hiç bir araçla Saraybosna'ya gidilmiyordu. Hiç bir insani yardım bunu yapmak istemiyordu.

STANA CİŞİÇ

Beni küçük çocuklu anne olarak susuz, elektriksiz, sürekli hergün bombalanan ve vurulanan sayısının hergün arttığı şehre götürmek istemediler. Amatör radyodan eşimle irtibata geçmeyi başardım. Kararımı kendisine bildirdim. O torpil bulmayı başardı. Takas yapılacaktı. Sırlardan iki yaşlı kişi Sırp bölgesine ben ise çocuğumla beraber Saraybosna'ya geçecektim.

Top mermisi ile yıkılan köprünün yerin almış olan yeni köprünün günümüzdeki görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (INSERT)

Bu takas Bristol Hotel'in yanındaki köprüde gerçekleştirildi. İki gün sonra bu köprü top mermileriyle yıkıldı.

STANA CİŞİÇ

Saraybosna'ya son giren kişi olduğumu düşünüyorum. 1993'ün nisan ayıydı.

SAMİR CİŞİÇ

Öğleden sonra saat 13:30 gibi sözde arkadaşım olan ve benim yer aldığım takas gerçekleşmeye başladı. Ben bu iki kişiyi gönderdim onlar köprüden geçti. Fakat Stana ve çocuğum yoktu. Bir hile olduğunu düşündüm. Fakat zavallı Stana şehirdeki durumu bildiğinden kendine eşyaları ve yiyecekleri yüklemiş, çocuğumuzda pusetinde iki elinde ise birer valiz, sırtındaysa bir çanta vardı. Böylece köprüden geçti ve bana geldi. Ben kendimden geçtim.

Çocuğumuzu etrafımda bulunan askerler aldı. Stana ise üzerinden siyah ceketini çıkardı. Bristol Hotel'in etrafı yüzlerce binlerce sniperla çevrilmişti. Anlaşmaya göre sniperların siyah ceketli kadına ateş etmemeleri gerekiyordu. O ceketini çıkardı ve artık taşımadığı için yere bıraktığı çantayı almaya gitti. Ve Stana öldürülebilecek belki en zor durumlardan birinde bulunuyordu. Öbür taraftan benimle beraber takası yürüten Sırp bağıırıyordu. Buna zor mani oldum ve Allah'a çok şükür kimse ateş etmedi.

FİKRET GRABOVİCA

20 Mart 1993'de silahlı kuvvetlerde görevimi yapıyordum. Ve o sırada bir haber geldi. Kızlarımdan biri hafif yaralandığı haberini aldım. Bu durumda beni kara düşünceler kapladı. Çünkü hemen eve gitmem söylendiği için yaralarının hafif olduğuna inanmadım. Fakat eve gittikten hemen sonra korkunç bir haber aldım. Daha doğrusu 11 yaşında olan kızım İrma'nın öldürüldüğünü öğrendim. Ve o anda bütün dünyanın yıkıldığını ve şimdiye kadar var olan her şeyin kaybolduğunu hissettim.

Fikret'in mezarlıkta dimdik duruşu, çocuğunun mezarı başında ellerini açmış bir şekilde dua edişi, dua ederken hüznlenerek ağlayışı ve duasının ardından mezarlıktan uzaklaşmasını dramatik bir müzik eşliğinde insert görüntüler ile gösterilmesi.

FİKRET GRABOVİCA

Ve kaderin bir şekilde olması nasıl desemkaderin facia olmasınunu söylemek için uygun bir ifadeyi bulamıyorum. Fakat tesadüf olan savaşa kadar Yugoslavya Halk Ordusu için dürbün yapan Zrak isimli firmada çalışmamdır.

Farklı Sırp sniperların görüntüleri ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

Kendimde bu optik dürbününün bir çoğunu ürettim. Gelecekte ne işlerine yarayacaklarını rüyalarımda bile görmedim.

FİKRET GRABOVİCA

Yüzlerce, binlercesniper optik dürbünü ürettim.

Şehir merkezinde vurulan bir Bosna vatandaşının arkadaşları tarafından kaldırılarak sniper mermileri altında Birleşmiş Milletler aracına götürülmesini gösteren görüntüler ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

Facianın daha büyük olması için düşmanlar ürettiğim optik dürbünlerin bazılarıyla da hemşerilerimi öldürüyorlardı.

FİKRET GRABOVİCA

Saraybosna kuşatması sırasında Saraybosna sivil halkının sniperla öldürülmesi en zor anlardan biridir. Sırp konumlarında sniperlar bulunuyordu ve çoğu zaman onların etkisinden kaçılmıyordu.

Bosna halkının kuşatma altında evlerine su ve erzak götürdüklerini gösteren görüntüler ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

Bu şehir kuşatma altında olduğu için halkının çoğu bir çok zaman yemek ve su bulmaya gitme ihtiyacı duyuyordu.

FİKRET GRABOVİCA

Evden çıkmak zorundaydılar. Fakat birçok yerde sniper tehlikesi vardı. Bu yüzden insanlar ölüyordu. Sniperla öldürülenlerin bir çoğu bu mezarlıklara gömülmüştür.

Sırp sniperlardan kaçan Bosna halkının sniperlara hedef olmamak için, şehirde yaşamlarını devam ettirmelerini, araç kullanırken bile çelik yelek ve çelik kask taktıklarını gösteren görüntüler ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

Şöyle bir bilgi var ki sniperlar isyan ve insanlık dışı zevkten dolayı bu şehrin masum halkını öldürürken keyif yapıyorlardı.

FİKRET GRABOVİCA

Ayrıca Saraybosna kuşatması sırasında diğer ülkelerden gelen ve sniper kullanan sadece kendilerine göre bilinen vahşilik nedeniyle öldüren iş adamlarının geldiği bilgisi vardır.

Kuşatma altındaki Saraybosna'nın yaralanan ve ölen halkının kanlar içinde vatandaşlar tarafından araçlara bindirilmelerini gösteren görüntüler ile birlikte.

FİKRET GRABOVİCA (İNSERT)

İnsanlığın 20. yüzyılın son yıllarında masum insanları öldürürken zevk alan vahşi insanları doğurması inanılır gibi bir şey değildir. Özellikle de çocukları öldürürken Saraybosna kuşatması sırasında bir çok çocuk sniperla öldürüldü.

FİKRET GRABOVİCA

Bebekten 3, 5, 10, 15 yaşındaki çocuklara kadar öldürülüyordu. Çocuklar farklı farklı anlarda öldürülüyorlardı. Okuldan eve dönerken veya okula giderken çoğu zaman dışarda kaygısız ve düşüncesiz oynarken. Sniperla öldürülmeler ateşkes sırasında da oluyordu.

MEHTİBA DZEVLAN

Teknik Lisesi'nin yanındaki durakta durdum. Bütün kapıları açamadan arkamda bulunan cama bir şey vurup parladı ve patladı. Yolcular bağırmaya, ağlamaya ve tramvaydan atlamaya başladılar. Pencereden ve kapıdan.

Şehir içinde dolaşan Gras'ın görüntüsü ile birlikte.

MEHTİBA DZEVLAN (İNSERT)

Ben aklım başımdayken sniperların bizi takip ettiğini bildiğim için tramvayı çalıştırdım.

MEHTİBA DZEVLAN

Tramvayı çalıştırdım ve sağlık ocağının ilk bulunduğu yer olan Dolac Malta'ya geldim. Tramvaydaki yaralananları kimsenin ölmemesi için sağlık ocağına taşıdık.

Sniperların hedefi olduktan sonra nasıl sonuçların ortaya çıktığını gösteren tramvay görüntüleri ile birlikte.

MEHTİBA DZEVLAN (İNSERT)

Bir kadın malesef hayatını kaybetti. 19 kişi yaralandı.

MEHTİBA DZEVLAN

Bazıları ağır bazıları hafif toplam 19 kişi yaralandı. Korkunçtu fakat buna da dayandık. Kendim için çok zordu. Fakat bu anlarda insanın aklı başındadır neyi yapması gerektiğini bilir. Geriye kalan yolcuların korunması için neyi yapması gerektiğini bilir. Aracın korunması için ne yapması gerektiğini bilir. Ve son olarak kendisini koruması için ne yapması gerektiğini bilir. Kendimi korumam en son yaptığım şeydir. Ben veya bensiz.Böylece hayatımın en kötü parçası geçti.

Kurşunların hedefi olmuş bir ev, şehir içinde dolaşan bir tramvay ve boş sokakların dramatik bir müzik eşliğinde gösterilmesi.

MEHTİBA DZEVLAN

Tramvayı bütün şehirde sürüyorduk. Sonra yolumuzu kısalttık. Dört numaralı tramvayı kullandık. Bazen Poffaliçi'den geri geriye dönüyorduk. Çünkü Skenderiya Mariyin Dvor'a ateş ediliyordu. Şehirden geçemediğimiz için tramvayı geri geriye depoya götürmemiz gerekiyordu. Bu insanın hiçbir zaman yaşayacağını aklına gelmeyeceği bir şeydir.

Tramvayların tamir edildikleri, bakımlarının yapıldığı ve tekrardan çalışır hale geldiği Gras merkezinden görüntüler ile birlikte.

MEHTİBA DZEVLAN (İNSERT)

Depodan Alipaşino Polye'ye kadar tramvayı sürüyorduk. İki durak ileriye iki durak geriye sürerek yolcuları götürüyorduk. Gras'ın çalışması için bir şekilde mücadele ediyorduk.

MEHTİBA DZEVLAN

Saraybosna Ruleti'nin çalışması için mücadele ediyorduk.

Mehtiba'nın bozulmuş tramvaylar içinde dolaşmasını ve tramvaydan çıkışını gösteren görüntüler ile birlikte.

MEHTİBA DZEVLAN (İNSERT)

Bu güzel şehirde başımıza gelen her şeyi hafifletmek için tramvayın sesi büyük bir önem taşıyordu.

STANA CİŞİÇ

Kutladığımız doğum gününden dört gün sonra hayatımızın en zor günü gerçekleşti. O da sakin, bombasız ve çatışmasız olan 12 Ekimdir. Bende İrina ile dolaşmaya karar verdim.

Ciglane semtinin görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

O zamanlarda şehrin tam merkezinde bulunan Ciglane semtinde yaşıyorduk.

STANA CİŞİÇ

Binanın önünden dolaşırken bir arkadaşşıma selam vermek için biraz durdum. Çocuğum kucağımdaydı. İrina yürümeyi öğrendiğı için bir kaç dakika yere bıraktım küçücük ayaklarıyla yürümesi için.

Ciglane semtinde bir bankta oturan Stana'nın o gün yaşadıklarını gözlerinin önüne getirmesi ve dalmış bir şekilde uzaklara bakmasının gösterildiğı bir görüntü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Bilinmeyen bir yerden mermi geldi. İlk önce neler olduğunu anlayamadım hiç bir ses hiç bir patırtı duymadım.

STANA CİŞİÇ

Sadece çocuğumun yere yığıldığını gördüm. Onu kaldırdım. Haykırdım, ismini söyledim ve o anda gözlerinin yavaş yavaş kapandığını ve dudaklarının morardığını gördüm. Vurulduğunu anladım fakat vücudunun hangi bölgesinden olduğunu anlamadım. Bir mucize gibi orada arabası olan bir asker bulunuyordu. Dört ile beş dakika içinde Koşevo Hasnanesi'nde kendimizi bulduk.

Stana'nın şu an ki evinin dışardan görünümü ve Stana'nın balkonda dışarıya doğru bakışını gösteren görüntüler ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (INSERT)

Söylediğim gibi sakın bir gündü ve hiç bir ameliyat olmamıştı. Nöbetçi doktorlar onu hemen ameliyata aldılar.

STANA CİŞİÇ

Bir doktorun çocuğumun kalbinin attığını fakat nefes almadığını söylediğini duydum. Ağır bir yaralanma olduğunu anladım. Ve o anda doktorun merminin geçtiği omzunu gösterdiğini gördüm. Mermi çıkartıldıktan sonra hangi sonuçların olduğunu anlattılar. Vücuduna giren mermi kırılğan ve küçük vücudunda tamamen tur atmış.

Stana'nın dalgın bir şekilde bakışı, ardından ailesi ile birlikte oturmaları ancak hiçbir şekilde konuşmayışlarını gösteren görüntüler ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (INSERT)

Ameliyat sırasında mermiyi çıkarttılar. Hatıra kalsın diye onu bana verdiler. Büyük kalibrede dokuz milimetre olan sniper mermisiydi.

STANA CİŞİÇ

Ameliyat yaklaşık beş saat sürdü. Vurulmasından yedi ile sekiz saat sonra hayatını kaybetti. Onun küçücük kalbi buna dayanamadı.

Ciglane semtinde bir apartman dibinde ayakta dalgın bir şekilde duran Stana'nın görüntüsü ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (İNSERT)

Ameliyat çok zordu ve iki takım doktor onun hayatı için mücadele ediyordu.

STANA CİŞİÇ

Ameliyathaneden çıkan doktor hanım şöyle söyledi. Elimizden gelen her şeyi yaptık. Hayata devam edeceğine dair çok küçük bir ümit veriyordu bana. Yaşamayacağını anladım. Bunu kabullenemedim. Bir mucizenin olacağını ümit ediyordum. Kuvveti alacağını ümit ediyordum. Eşim çocuğumuzun vurulduğunu duyar duymaz hemen hastaneye geldi. Bir anda yanımda olmadığını anladım.

SAMİR CİŞİÇ

Neler olduğunu anlamadım Stana oturup ağlıyordu. Tek bir kelime edemiyordu. Ben ise içeri girip neler olduğunu öğrenmeye çalıştım. Orada duran doktorların yanından bir şekilde geçmeyi başardım ve ameliyathaneye kadar girdim. Orada yaklaşık on onbeş doktordan oluşan bir takımın yatakta olan küçücük bir şeyin etrafındadırduğunu ve ilgilendiklerini gördüm. Bu benim kızım olabilir mi ? Yaralandığını öğrendim. Yaralarının ciddiyetini ilk önce anlamadım. Sonra neler olduğunu anladım ve ameliyat beş ile altı saat sürdü. Sırp bölgesinde bulunan Saraybosna'nın banliyösü olan Vogoşça daha doğrusu Polyine tarafından gelen mermi omuzunu vurmuş. Vücudundan geçerek safra kesesine veya karaciğerine kadar gelmiş. Vücudunun bu kısmında ne olduğunu tam olarak bilmiyorum. Ve böylece geçtiği bütün organlarını parçalamış. Vücudununnasıl bir şey olduğunu biliyorsunuz. Bir yaşındaki çocuk vücudu tereyağı gibi. Onun vücudundan her şey geçer. Stana'yı vursaydı belki ona bir şey olmazdı fakat çocuk berbat oldu.

Samir'in dalgın bir şekilde çocuk parkına bakışı ardından şehirde yolcu taşıyan tramvayın görüntüsü ile birlikte.

SAMİR CİŞİÇ (İNSERT)

Yaşıyordu ama bizi eve gönderdiler. Fakat ben dayanamadım gece yarısına doğru hastaneye geri döndüm.

SAMİR CİŞİÇ

Makinalara bağlandığı ve sıcak döşekte bulunduğu odaya kadar gitmeyi başardım.
Öyle başında oturdum oturdum ve gece bir buçuk gibi

Savaş zamanından kalma içinde Stana Samir ve İrina'nın olduğu fotoğrafın gösterilmesi ile birlikte.

SAMİR CİŞİÇ (INSERT)

Makinedeki çizginin dümdüz olduğunu gördüm.

SAMİR CİŞİÇ

Bir şeyin yanlış gittiğini anlayarak hemşireyi ve doktor hanımı çağırmaya çalıştım.
Fakat onun için bir umut yoktu. 13 Ekim gece saat bir buçuk iki gibi ellerimde can verdi.

STANA CİŞİÇ

Bu hayatımın en zor günü olduğunu söylemek zorundayım. Yaşadıklarımızı atlatacağımızı düşünsek bileasla asla aradan 21 yıl geçti. Her yılın ekiminde İrina'nın kaç yaşında olabileceğini söylüyorum. 21 yaşında olacaktı.

İrina'nın mezarı ve ona dua eden ailesinin mezarlıktaki görüntüleri ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (INSERT)

Lav Mezarlığında gömdük onu. Mezarlıkta boş yer olmadığını onun küçücük cenazesini mevcut olan iki mezarlık arasına sığdırmayı başardığımızı söylesem size iki uç arasında daha doğrusu

STANA CİŞİÇ

Fakat Saraybosna'daki durum böyleydi. Top mermisi saldırısı zamanıydı. Sniper mermileri sürekli uçuşuyordu. Gömmeyi zor başardık kimse vurulmadan bu işin geçmesini. 1993'de genelde insanlar cenazelerde vuruluyorlardı.

Saraybosna’da bir çocuk parkında annelerin çocukları ile olan görüntüsü ve ardından Stana’nın tek başına bir bankta oturmasını gösteren görüntüler ile birlikte.

STANA CİŞİÇ (INSERT)

Bir annenin çocuğunu parka götürmesi yerine mezarlığa götürüp toprağa koyması çok zordu. Bunun hakkında konuşmak zor ama benim hayatımın benim gerçeğimin olduğunu biliyorum.

STANA CİŞİÇ

Belki biraz ağır gelebilir. Hiç kimseden intikam almak istemiyorum. Fakat neden acaba ? Sniper neden çocuğumu vurdu ? Neden beni vurmadı ? 20 yaşında ki büyümüş olan beni neden vurmadı ? Belki ben kendisine zarar verirdim. Beni neden vurmadı ? Neden bir yaşındaki çocuğu vurdu ?

1.5. Filmin Künyesi

Filmin Adı	: “Bosna Ruleti”
Süre	: 00:29:53
Yapım	: 2014
Proje Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Cengiz Asiltürk
Yönetmen - Senaryo	: Raşit Görgülü
Öykü	: Raşit Görgülü
Yapımcı	: BOR YAPIM (Raşit Görgülü)

OYUNCULAR

Stana Cişiç

Samir Cişiç

Majda Cişiç

Dzana Cişiç

Fikter Grabovica

Mehtiba Dzevlan

YAPIM -YÖNETİM

Yapımcı: Raşit Görgülü

Yardımcı Yönetmen: Melina Mesanoviç

REJİ EKİBİ

Görüntü Yönetmeni: Amor Vejselovic

PRODÜKSİYON

Uğur Bayraktar

SES EKİBİ

Ses Operatörü: Erdem Karaman

KURGU EKİBİ

Kurgu: Turan Topçu

CATERING

Catering: Hotel Brass Catering

HUKUK DANIŞMANI

Ari Hukuk Bürosu – Av. Zekeriya Çetin

1.4. Karakter / Mekân Analizi

1.4.1 Karakter Analizi

STANA

Stana Çişiş Dünya’da insanın başına gelebilecek en büyük acıyı yaşamış. Çocuğunu kaybetmiş bir annedir. Çocuğunu öldürenlerin kendi milletinden olması da acısını kat ve kat arttırmıştır. Bütün bu yaşadıklarına rağmen yıllar sonra hayata tutunmuş güzlü bir karakterdir.

SAMİR

Samir Müslüman bir Boşnak olmasına rağmen Sırp olan Stana ile evlidir. Sırp ve Müslüman olmayan bir evlilikten 3 kız çocuğu olmuştur ancak ilk çocuğunu Sırp sniperları yüzünden küçük yaşta toprağa vermiştir. Çocuğunun öldürüldüğü günden itibaren psikolojisi bir daha hiçbir zaman eskisi gibi olamamıştır. İçinde, savaşa ve çocuğunu öldüren snipera karşı olan nefreti hala ilk günkü kadar tazedir.

FİKRET

Yugoslavya Halk Ordusu’nun sniper dürbünlerini üreten mühendislerden biri olan Fikret, Bosna Savaşı’nın başlamasıyla kendi ürettiği silahların Sırpların eline geçmesiyle tarifi mümkün olmayan ve bir o kadar da enteresan olan bir acı yaşamıştır. Fikret şu an 45 yaşındadır ve savaş mağduru olan çocukların dernek başkanlığını yürütmektedir.

MEHTİBA

Mehtiba Sırp sniperların ilk hedefi olan Gras'ın makinistliğini yapmaktadır. Sakin ve güçlü bir karaktere sahiptir. Savaşın baslarında Gras'ın çalışması için hayatını ortaya koymuştur. Bir çok acı olaya şahit olmuştur. Savaşın ilerlemesiyle beraber zarar gören raylardan ve ölüm tehlikesinden duran tramvay Mehtiba'nın da hayatının durmasıydı. Savaşın bitmesi ve tramvay'ın tekrar çalışmasıyla buruk da olsa hayatına kaldığı yerden devam etti.

DZANA

Stana ve Samir çiftinin ikinci çocuklarıdır.

MAJDA

Stana ve Samir çiftinin üçüncü çocuklarıdır.

1.4.2.Mekân Analizi

Film Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'da çekilmeden önce mekan seçimleri özenle gerçekleştirilmiştir. Saraybosna'nın doğal ve pürüzsüz dokusunu yansıtan aile evleri, sokaklar, caddeler, şehrin yüksekten genel görüntülerinin çekilebileceği tepelerde gerçekleşmiştir. Duyguları daha net bir şekilde yansıtabilmek için doğal mekanlarda çekilen filmde simgesel yapılar, anıtsal mekanlar gibi çeşitli yerler kullanılmıştır. Tarihi ve savaşın kalıntılarını yansıtan harabe binalar, binlerce kişinin öldüğü sokaklar ve en önemlisi filme ismini veren Bosna Ruleti'nin geçiş noktaları , bakımlarının yapıldığı merkez yerler filme mekan olarak özenle seçilmiştir.

2. BÖLÜM: ÇEKİM VE ÇEKİM SONRASI SÜREÇ

2.1. Yapım Süreci

Bosna’da Gönlüm Sonbahar adlı belgesel filmimizin yapım sürecinde çekim yapacağımız mekana giderken şehir tramvayı olan Gras’a bindik (Tramvay). Tramvayda enteresan bir olay dikkatimi çekti. Yaşlı insanlar, tramvayın cam kenarı boş olmasına rağmen ayakta yolculuk yapıyorlardı. Bu durum dikkatimi çekti. Proje danışmanımıza neden oturmadıklarını sordum. O da savaş döneminde Gras’da insanların sniperlar tarafından öldürüldüklerini bana söyledi ve o günden sonra bu tramvaya Bosna Ruleti adının verildiğini öğrendim ve o an bunun belgeselini yapmam gerektiğini düşündüm. İstanbul’a döndükten sonra

Bosna’da ki bu olaylar hakkında tarihçilerden ve yerel halktan bilgiler toplayamaya başladım. Bosna’ya her konferans vermeye gittiğimde bu konu hakkında daha kapsamlı olarak araştırma yaptım ve daha sonra uzun bir araştırmadan sonra filmde hikayesi anlatılacak karakterlerin belirledim.

Onları ikna etmek hiç de kolay olmadı. Onlara finansal açıdan biraz yardımda bulunacağımızı belirttik. Bu şekilde işimizi biraz daha kolaylaştırıp çekimler için anlaştık. Daha sonra Bosna’da önceden tanıdığım Amor Vejseloviç ve Melina Mesenoviç ile birlikte bir toplantı yapıp onları ekibime dahil ettim.

İstanbul’da film içinde görev alacak deneyimli bir ekip oluşturdum. Senaryo aşamamız bittikten sonra ekip ile toplandık ve çekim takvimimizi belirledik. Çekim takvimi 10 günlük bir süreyi kapsıyordu.

Çekimlerin yapılacağı Saraybosna’ya önceden gidilerek klinik bir araştırma yapılmış şehrin dokusunu yansıtacak olan mekanlar ve röportaj yapılacak kişilerle bir ön görüşme daha yapılmıştır. Teknik malzeme ve ekibin hazır konuma gelmesi ile birlikte Bosna’ya gidilmiştir. Bosna’da konaklama yapılacak mekana gidilmiş ve ardından takip eden günlerde çekimler başlamıştır.

Çekimler yapılırken hiçbir teknik sorun yaşanmamıştır. Yaşanmamasının tek sebebi de bilinçli ve planlı bir şekilde filme başlanmış olmasıdır. Çekimler bittikten sonra görüntüler son kez kontrol edilmiştir ve herhangi bir aksilik yaşanmadığına dair veriler titizlikle incelenmiştir.

Çekimlerin bitmesinden sonra İstanbul'a dönerek filmin tercüme ve altyazıları tamamlandı. Bu süreç yaklaşık 6 günlük bir süreyi kapsadı. Tercüme çalışmaları bittikten sonra kaba kurgu çalışmalarına başlandı sonra filmin ince kurgusu sırasıyla color correction yani renk düzenlemeleri, afiş, cover işleri bittikten sonra filmin özgün müzikleri ve ses düzenlemeleri stüdyo ortamında gerçekleştirildi. Filmin post-produksiyon çalışmaları bittikten sonra film baskıya hazır hale getirildi ve çoğaltılarak izlemeye hazır hale getirildi.

2.2. Ekipman

- EOS Canon 5D Mark III
- Canonlensler
(17- 40 mm, 24 - 70 mm, 50mm, 85mm ve 135 mm)
- Monitör
- Tripot
- Mattebox (güneşlik)
- Ses mikseri
- Yaka mikrofonu

2.3. Bütçe

Ücret ödenmeyen kalemler (-) işareti işle gösterilmiştir.

	Adet	Birim	Net TL	Brüt YTL	GENEL TOPLAM
YÖNETMEN / SENARYO – Raşit Görgülü					-
ÖYKÜ – Raşit Görgülü					-
YAPIMCI – BOR YAPIM (Raşit Görgülü)					-
OYUNCULAR					
Stana Cişiç					600
Samir Cişiç					500
Majda Cişiç					200
Dzana Cişiç					200
Fikret Grabovica					600
Mehtiba Dzevlan					600

FİLM EKİBİ					
YAPIM-YÖNETİM					
Raşı̇t Görgülü Yapımcı-Yönetmen-Senarist					-
Melina Mesanoviç Yardımcı Yönetmen					750
Yalçın Yelence Süpervizör					-
Uğur Bayraktar Prodüksiyon					1.000
KAMERA EKİBİ					
Amor Vejselovic Görüntü Yönetmeni					1.000
SES EKİBİ					
Erdem Karaman Ses					1.000

ÇEKİM MALZEMELERİ					
KAMERA VE AKSESUARLARI					
Canon EOS 5D MARK III					1.800
Aksesuarları					2.500
POST PRODÜKSİYON					
KURGU					
Turan Topçu Kurgu					1.100
FİLM MÜZİKLERİ					
Boygar Ögün Müzişyen					2.000
PRODÜKSİYON HARCAMALARI					
ULAŞIM - ARAÇ KİRALAMA					4.500
KONAKLAMA					1.500
TERCÜMAN					
Edin Vejseloviç					750
EldinaMemiç					750

CATERING					1.200
AFİŞ/DVD TASARIM-BASKI- ÇOĞALTMA					400
Genel Toplam					22.950

2.4. Set Fotoğrafları

Ekte sunulmuştur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

“ Bosna Ruleti ” isimli bu belgesel ; daha önce yapımcılığını üstlendiğim “Bosna’da Gönlüm Sonbahar” adlı belgeselin devamı niteliğindedir. İlkinde olduğu gibi, Bosna Savaşının, dönemi bizzat yaşamış kişiler üzerinde yarattığı travmanın tanıklığıdır. “ Bosna Ruleti ” belgeselinin yönetmen koltuğuna geçerek, binlerce acı ve hüznün belki de en dramatik olanı anlatılmıştır. Üç ayrı insan, üç ayrı acı, kişilerin kendi ifadeleriyle tüm insanlıkla paylaşılmıştır. Sadece “savaş kötüdür ” önermesinin yalın anlatımı değildir bu belgesel. İnsan onura dair ne varsa, içselleşmiş bir yolculuğun 30 dakikalık bir kesitidir önümüze konan.

Aylarca süren araştırmalar ve dinlenen tüm hikayeler arasından özellikle bu üç büyük kederi paylaşmak, bunu yaparken de, savaşın enkazı silüetini halen üzerinden atamamış bu üç insanın derin acısına yer vermek, salt kamerayı karşılarına koyup anlattıklarını dinlemekten ibaret olmamış. Günümüz teknolojisinin etki oyunları kullanılmayarak sade bir ifade biçimi yöntemi besimsenmişse de, kamera gözümüz, kulağımız dahası kalbimiz olmuş. Tüm anlatılanların fonunda, savaş günlerine ait görüntüler, yaşanan acının ne denli büyük olduğunun sadece göstergesi olarak kullanılmış. Müzik, belgeselin ruhuna ve temposuna uygun olarak özenle seçilmiş.

EKLER

Ek 1: Set Fotoğrafları

Ek 2: Raşit Görgülü'nün Özgeçmişi

Ek 1: 2.4. Set Fotoğrafları

Ek 2: Raşit Görgülü'nün Özgeçmişi

RAŞİT GÖRGÜLÜ

Raşit Görgülü, 1985 İstanbul doğumludur. İlk ve orta öğrenimini İstanbul, lise öğrenimini de ilk iki sene Ankara'da başlayıp İstanbul'da tamamlamıştır. Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema Televizyon Bölümü Lisans ve Yüksek Lisans Mezunudur. Sinemaya Üniversite yıllarında yönetmenliğini yaptığı Hırsız Var adlı kısa filmle adımını atan Görgülü, daha sonra birçok kısa film, belgesellerde görev aldı. 2011 yılında Bor Yapım'ı kurdu. Sinema ile birlikte bir çok sektörde ticaretle uğraşmaktadır.

Görev Aldığı Yapımlar

Bosna Ruleti -Belgesel 2014 (Yönetmen)

Bosna'da Gölüm Sonbahar -Belgesel 2013(Yapımcı)

Türk Diabet Cemiyeti -Belgesel 2012 (Yapımcı)

Ağacın Gölgesindeki Yaşam -Belgesel 2008 (Yönetmen)

Hırsız var -Kısa Film 2007 (Yönetmen)

Ödüller

8. Datça Altın Badem Sinema ve Kültür Festivali, Belgesel Film Yarışması, İkincilik Ödülü. 2013

34. İFSAK Ulusal Kısa Film ve Belgesel Yarışması, Belgesel Dalı, En İyi Kısa Film Ödülü. 2014

14. Safranbolu Altın Safran Belgesel Film Festivali, Profesyonel Film Kategorisi, Finalist. 2013

1. Boğaziçi Film Festivali, Belgesel Yarışması, Finalist. 2013

1. Mezopotamya Film Festivali, Gösterim Seçkisi. 2013

1. SETEM Akademi BAK Ödülleri, Jüri Özel Ödülü Dalı, Ön Eleme Finalist. 2013

10. Akbank Kısa Film Festivali, Belgesel Kategorisi, Finalist. 2014

Salón Internacional de La Luz Film Festivali, Kolombiya, Finalist. 2014

Mexico Contra El TodaslasVoces Film Festival, Meksika, Finalist. 2014